

DE

1704, 110, 213

5

EXTRAORDINARIA
CITATIONE 12

DIVINIS AVSPICIIS

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

VILHELMO HENRICO

SERENISSIMO SAXONIAE DVCE
AC PRINCIPE IVVENTVTIS

422

PRAESIDE

IO. PHILIPPO SLEVOGTIO, IC.

CONSIL. SAX. ET ANTEG. FAC. IUR. H. T.
DEC. EIVSQ. ET SCABIN. SENIORE,
CVR. PROV. ADSESSORE

PVBLICE DISPVTABIT

FRID. HARTMANNVS FISCHER

DURLACO-BADENSIS

A. D. IANVAR.

IENAE M DC C IV

TYPIS NISIANIS EXCVDEBAT

HENRICVS BEYERVS.

DE
EXTRAORDINARIA
CITATIONE

DIVINIS AVESTITIS
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

VIRI FELIX MO...
RICCO

IO. PHILIPPO STEVOCIO, IC

CONSIL. SAC. ET ANIC. FAC. IUR. H. T.
DEC. RIVSO. ET SCABER. SENIOR.
CVR. PROV. ABBENBORG.

FRID. HARTMANNVS FISCHER

LENAE M DC C IV

TYPIS NISIIVNIS EXCVDEBAT
HENRIGVS BEYERVS

SERENISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
DOMINO
FRIDERICO

DVCI SAXONIAE, IVLIACI, CLI-
VIAE AC MONTIVM, NEC NON
ANGARIAE ET VVESTPHALIAE,
LANDGRAVIO THVRINGIAE,
MARCHIONI MISNIAE, PRINCIPI
COMITI HENNEBERGIAE, CO-
MITI MARCAE ET RAVENSBER-
GAE, DOMINO RAVENSTEINII
ET TONNAE

P R I N C I P I
PIO, FELICI, INCLYTO
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO;

SERENISSIME PRINCEPS
PRINCEPS

A G

DOMINE CLEMENTISSIME.

PECIMEN leuidense meae
in iure scientiæ, idque de
extraordinaria citatione, v-
ti moris in academiis est,
instituta disceptatione pu-
blica, daturus, hoc mihi
curæ præcipue incumbere credidi, quo po-
tis-

tissimum nomine tantillum operis illustrare-
tur, quoque animatus rem arduam alacrior
aggrederer, eruditam in arenam spe maiore
descensurus. Ingratisissimus autem forem
hominum, PRINCEPS SERENISSIME,
si quam beato parenti meo, quam mihi, to-
tique Fischerianæ familiæ, exhibuisti semper,
& tanto Principe vere dignam adhuc præstas
gratiam, imis medullis sic infixam non habe-
rem, vt quotiescunque eam prædicandi laudi-
bus sese offert occasio, eam publice non
prædicem. Nemini igitur potius, quam
TIBI, SERENISSIME PRINCEPS, quid-
quid hoc est umbratici meditamenti inscri-
bere, & ita publicas agere gratias debui. Ac-
cipe id propitia fronte, & qua coepisti inæ-
stimabili bonitate, me ulterius fouere perge.
Sic DEVM T. O. M. pro incolumitate
TVA, TVAEQVE Domus Serenis-
sime, humillimis defatigabo precibus, quo TE,
(2 Prin-

Principum Decus, Patriæ fulcrum & deli-
cium, diu sospitet, vt terræ tuæ, sub TVA,
clementissimi Patris patriæ, tutela, dulcique
regimine, felices sint ac beatæ.

SERENITATIS TVAE

clientum deuotissimus

FRIEDR. HARTMANN FISCHER.

N vniuersum citatio omnis, siue vocatio ad iudicem, vel est *ordinaria* vel *extraordinaria*: quarum illa regulariter; hæc certis duntaxat casibus locum habet. Ad priorem tria ista requiruntur: vt fiat solis verbis;

vt priuatim, licet publica auctoritate; vt sine subsidio alterius magistratus. Extraordinaria igitur citatio est, quæ aut non solis verbis fit, aut fit publice, aut vocato in subsidium magistratu alio.

Nascitur hinc triplex distinctio citationis. Primum enim aut fit *verbis* tantummodo, aut simul *re ac facto*, siue comprehensione, quando reus viducitur ad iudicem. Deinde aut fit *priuatim*, aut *publice*. Tertio citatio aut *mediata* est, quæ *subsidiaria* quoque vel *requisitoria* vocatur; aut *immediata*.

Verba vel ore proferuntur, vel consignantur *litteris*: quod commune est tam publicæ quam priuatæ citationi. Ore seu viua voce, & quidem

A

pri.

priuatum, citatur quis per apparitorem; publice per præconem. Lege vii *De restitut. in integr.* Vnde hæc *proclamatoria* citatio dicitur; et præco *vox legitima*, siue potius, vt Græca verba habent, *vox legis*, in Nouella LXIX, cap. 3. Adeantur notæ Gothofredi patris ad Nouellas, & Asconius Pedianus commentario in tertiam Verrinam Cicero- nis. Vulgo id genus citationis vocant *Proclama*, ad imitationem Græci soni in *poema*, *programma*; sed barbare inepteque, vt alii monuere. Scripta cita- tio publica peculiari nomine *edictalis*, siue *edictum* vocatur, lege xv, §. 2 & 3 *De iure fisci*.

Verbis præterea, & priuatum quidem, ita cita- tio fieri solet, vt aut ipsi vocando, aut absentis familiæ, apparitor significet mandatum iudicis, lit- terasve citationis exhibeat; aut si nemo ex familia etiam adest, has valuis ædium affigat. Citatio præsentis dicitur *personaliter* fieri, siue *in personam*, *in faciem*; absentis, *ad domum*. Lege i, §. i *De agnosc. vel alend. lib.* Clementina *De foro comp.* At- que hæc posterior, nisi scripta exhibeatur, tam clara voce peragi solet, vt vicini etiam exaudire possint.

Quod ad citationem, quæ scripto fit, attinet, variæ illius quoque sunt species. Quædam enim est *formalis*, formaliter siue diserte aliquem com-

parere iubens; quædam *virtualis*, quæ tacite idem facit. Puta si quis facere aliquid ad certum diem iubeatur, quod constat in iudicio fieri debere. Non itaque pertinet huc *mandatum* iudicis, quo quis facere aliquid prohibetur: nec quo tale quid iubetur, quod necessarium non est in iudicio fieri. Quamquam istiusmodi mandata, si clausulam *iustificatorem*, ut vocant, habeant, in citationem solent resolui. Quod huc non pertinet.

Alia porro citatio iniungit necessitatem comparandi; unde vulgo *arrestatoria* aut *coactiua* dicitur: alia, quam *monitoriam* appellant, significat tantummodo, actum aliquid iri, quod ut citatus agi videat, ipsius interest; de cetero tam aduersario quam iudici perinde est, licet citatus non veniat in iudicium. Sic debet reus comparere, si citetur litis suscipiendæ causa: pro arbitrio se sistit, si producendi ab actore testes, si publicanda sententia.

Tertio quædam citatio *personalis* dicitur, id est, personam stringens; qua quis iubetur ipse in ius venire, denegato arbitrio procuratorem mittendi: quædam in arbitrio citati collocat, ipse an per alium comparere velit.

Quarto alia citatio continet comminationem poenæ, alia non est *poenalis*. Quo potest referri

primario distinctio in *simplicem*, siue *dilatatoriam*, ac *peremptoriam*. Hæc enim non patitur amplius tergiversari citatum; sed nisi se sistat, contumacem expensis multat, tandemque absente eo cognitum ac pronuntiatum iri comminatur. Altera simpliciter concipitur, sine denegatione vltioris dilationis, atque etiam sine poena. Lege LXX & LXXI *De iudiciis*. Apud quosdam mentio fit citationis *inchoatiuæ* & *noninchoatiuæ*: illamque appellant primam, qua quis in ius vocatur; reliquæ necinchoatiuæ sunt.

Tandem distinguitur verbalis citatio in *generalem* & *specialem*, sed bifario significatu. Nam vel ad *citandos* respicitur, vel ad *causam*. Illic generalis citatio appellatur, qua vocantur in genere omnes, quorum interest: specialis, qua Mælius aut Sempronius, certum collegium, certa vniuersitas citatur. Respectu causæ citatio generalis est, quæ semel fit ad totam causam; specialis, quæ fit ad actus singulos.

Quid *privata*, quid *publica* citatio sit, facile intelligitur. Illa eo fit ritu ac fine, vt paucis ipsam sufficiat innotuisse; hæc contrario modo se habet. Quinam sint modi vel publice vel priuatim citandi, ex iis, quæ de verbali citatione diximus, constabit. Neque enim aliter quam verbis priuatim

tim aut publice quisquam proprie loquendo solet citari. Si quis comprehendatur, & vi producat in iudicium; vix quidem potest fieri, quin id publice innotescat: sed is scopus tamen non est violentæ ductionis, neque aut vox præconis aut edictum simul adhibetur. Potest hinc cum quibusdam primario ad priuatam citationem referri.

In *subsidiaria* siue *mediata*, vel rogatur alius magistratus, vt ipse iubeat citatum certo die se sistere, vel transmittuntur litteræ citationis, vtque magistratus curet, easdem alteri reddi, petitur.

In Clementina 11 *De poenis* mentio fit etiam citationis, quæ *ab homine* fit, & alterius, quæ a *iure*. Illam putauerim esse, quando iudex ipse aliquem vocat, constituto die certo, quo in iudicium veniat. Posteriolem, quando a lege quis non nominatim quidem, sed tacite in iudicium vocatur: dum præfinitur tempus certum, intra quod forte significare debet, paratum se iurare; aut intra quod est iurandum.

Quod de citatione per *campanam* aut *tuba* sonitum aliqui monent, non est huius loci. Neque enim ista vsurpatur, nisi in caussis publicis: quando conuocanda vniuersitas aut etiam collegium; vel tributum soluendum; et quibusdam locis, in caussis criminalibus. Quod de Tubinga testatur

Lauterbachius. Videatur quoque lex x *De publ. iudic.* & ad eandem Cuiacius *Obs.* xx, 11, vbi de citatione per buccinam.

Habet citatio extraordinaria, tam *publica* quam *privata*, ex notissima de extraordinariis remediis regula, tum demum locum, si ordinaria aut prorsus fieri nequeat, aut non cum effectu necessario. Lege xvi *De minor.* Ideo autem extra ordinem solum locus datur citationi tum *reali*, vt vulgo appellatur, tum *proclamatoria & edictali*, quod realis speciem executionis habet, quodque tam illa quam reliquæ, licet infamiam aut labem cuiquam per se non adspargant, coniunctæ tamen sunt cum imminutione quadam existimationis.

De comprehensione res manifesta est. Quæ etiam citatio fit per proclamationem, quæque per edictum, quoniam incurrunt in oculos hominum, atque innotescunt palam, causam utique rumoribus præbent. Hinc vulgo *edictalis* citatio remedium *exorbitans* vocatur. Ad quam hoc insuper accedit, quod moribus nostris plus apparatus & impendii requirit, quam reliquæ species. Quamquam certis casibus nec citatio realis sine apparatu est ac sumtu maiore.

Ceterum quoniam existimationis respectu potissimum facit, vt isti citandi, modi pro extra-

ordinariis habeantur: statim apparet, contra homines malæ famæ facile locum inuenturos. Quin quoniam moribus receptum est, vt id genus homines, itemque fugitiui ac latitantes, aut comprehendantur, aut voce præconis edictive citentur: tanto cautius in vocandis aliis idem debet fieri. Quod si id negligatur a iudice: non citatio modo nulla est, atque irrita, sed locus quoque appellationi datur ob contumeliam. Videatur Menius Decif. 1, 253, & 1v, 361. Carpz. Proc. vii, 4, 1.

Quare ne temere alium lædat iudex, & sibi facessat negotium; e re ipsius fuerit, prudentes in consilium antea vocare. In citatione, quæ cum comprehensione fit, hoc frequentissimum est. Edictalis ne quidem in concursu creditorum sine sententia collegii iuridici facile vsurpatur. Carpz. d. l. num. 7. Suend. ad Proc. Fibig. pag. 97.

Voce præconis, siue proclamatione publica, citantur tam personæ certæ quam incertæ; modo illæ aut latitent, aut hinc inde vagentur. Sed variat eius vsus, pro loci cuiusque consuetudine. Tantus certe non est, quantus citationis edictalis: quia vox præconis paucis innotescit. Qua de causa in authentica *Qui semel. Codice Quomodo et quando iud. sent.* actor contumax, siue qui litem differre prosequi, edictis citari iubetur.

So,

Solet vero prior illa subinde in ecclesia etiam, certis tamen casibus in cathedrali solum, per sacerdotem fieri. Exemplum est in Clementina *De foro competente*. Præcipue vsurpatur in vocando *desertore* coniuge: hocque casu moris est, edictum citationis & recitari e suggestu sacro, & publice affigi. Carpz. Iurispr. consist. lib. 111, def. 63, 4. Quanquam posterius haud necessarium est. Van-
tius De nullit. sentent. ex def. citat. n. 121.

Præterea vsus proclamatoriae citationis in *contrahendis matrimoniis*. Iussit enim Innocentius 111 pontifex, cap. 111 De clandest. despons. *matrimonium per presbyteros publice proponi, competenti termino praefinito: ut intra illum, qui voluerit, es valuerit, legitimum impedimentum opponat*. Vocatur citatio hæc *denuntiatio*, item *bannum*. Quod quum initio moribus solum receptum esset in Gallicana ecclesia: ex concilio Lateranensi, sub dicto Innocentio, in ius commune transiit. Videatur *Alteferra* in Pontificis huius Decretales, cap. xxv 11 *De spons. & cap. 111 De cland. despons.*

Facile constat, ut edictali citationi locus sit, non sufficere, abesse citandum, & quidem extra territorium ius dicentis, ac forte etiam domicilium fixum non habere. Modo enim certum sit, vbi-
nam commoretur, tentanda prius est priuata ci-
ta-

tatio, per litteras subsidiarias. Nou. cxxxv cap. 5, Carpz. Proc. v 11, 4, 23, & Defin. for. 1, 2, 29. Hinc si quis abierit vel aufugerit quidem, sed postea loco certo commoretur: pro fugituo non amplius, multo minus pro vagabundo habendus, nec edicto vocandus est. Meuius Decif. 1, 253.

Itaque, vt posterius fieri possit, requiritur, aut *nesciri*, vbinam locorum agat citandus, aut *frustra* eum priuatim citari. *Nescitur*, si vel latitet prorsus, vel hinc inde vagetur, nullumque certum habeat commorationis locum. Gail. Obs. 1, 57, 4, Graeuus lib. 1, concl. 57, 20, Carpz. Proc. d. l. §. 2. Neque refert, vtrum reus an testis sit, qui latitat aut est vagabundus. Ruland. De commissi. part. 1, lib. 5, cap. 3, lit. g.

Frustra quis citatur priuatim, vel sua vel magistratus culpa, vel aliud ob impedimentum. *Sua culpa*; qui facit, impedit vel procurat per se vel per alios quoquomodo, ne ad eum possit citatio peruenire. Clem. 1 De iudiciis. Quo casu tamen tunc demum opus esse edicto arbitror, si nequeat citandus doli conuinci. Nam de cuius dolo constat, merito pro contumace habetur, ac ne priuatim quidem citari amplius debet. Si, exempli caussa, palam non admittat nuntium; si non accipiat citationem oblatam; si acceptam reiiciat; si prohibeat,

B

beat,

hibeat, ne affigatur portæ aut valuis ædium, aut in loco patente reponatur: vel si talia curet fieri; & ea fecisse aut curasse, per nuntium iuratum, aliove modo reuincatur.

Neque tunc obstat quidquam, quo minus etiam definitiua sententia feratur. Carpzouius Resp. 111, 23, & in Proc. d. l. num. 24 & sequ. Quamquam non est dubium, quin istis casibus vocari quis per edictum queat, si ita videatur iudici: neque enim est, quod citatus de iniuria sibi facta conqueratur; et minus negare postea poterit contumaciam. Aduersus nuntii quippe aut aliorum testimonium probatio in contrariam partem admittitur. Mascard. De probat. vol. 11, concl. 1091, num. 10. Ac subinde, ad præscindendam omnem effugii occasionem, consultius est, edicto adhuc vti. Perillustri Baro de Lyncker Decis. CC.

Culpa *magistratus* frustra quis priuatim citatur, si ille iniuste auxilium deneger, nolique reum, aut quisquis vocatur, sistere se iubere. Laudatus Baro de Lyncker Decis. CCXLIII. Quia in re sufficit quoque iusta præsumtio, denegatum iri auxilium. Puta, si apertus sit hostis, vel alia adsint argumenta. Hinc ne eludatur citatio, moris est in Camera Imperiali, vt per edictum vocentur, qui Romano Imperio non subiecti sunt. Gail. Obs.

Obs. 1, §6, 7. Opus vero est hoc remedio in di-
 uersis rebus publicis. In eodem imperio ad offi-
 cium compelletur inferior magistratus, superiore
 adito.

Quando iniuste auxilium denegetur, non sem-
 per est liquidum. Notabile exemplum exstat in
 Decisionibus Lynckerianis, numero DCCLV: vbi
 de aduocatis partium extraneis, & de alterutra par-
 te extranea, si iudicem in iudicio iniuriis afficiant,
 agitur, pariterque litigantem partem citari posse in
 subsidium, docetur. Carpzouius Resp. v 1, 97,
 cum Maranta contrariam tuetur sententiam: ne
 duo specialia concurrant, iudexque non in caus-
 sa modo propria, sed in eum etiam, qui iurisdictio-
 ni suæ non subiectus est, ius dicat. Quo efficitur,
 vt tunc solum puniri extraneus aduocatus possit, si
 non ipsum iudicem, sed aduersam partem iniuriis
 læserit. De quo egerat Respons. 11, 27.

Postremum impedimentum est, *si citandorum*
domicilia siue loca non possint tuto libereve adiri. Cle-
 ment. De iudic. & De foro compet. Vt si quis a-
 pud hostes aut rebelles degat; si potentior aliquis
 ex causa odiosa sit citandus; si pestis alicubi gras-
 setur. Gail. 1 Obs. 57, 2, Grau. d. l. num. 28.

His igitur casibus etiam illi, de quorum nomi-
 ne, statu & conditione, quantum satis est, con-
 stat

stat iudici, possunt extra ordinem edicto citari. At quorum ne nomen quidem noscitur, & vtrum plures vel pauciores sint: in his vocandis tam necessarium est extraordinarium remedium, & quidem edictum, vt nec præconis vox, nisi certis casibus, sufficiat: paucioribus enim hæc, vt diximus, innotescit.

Atque adeo receptum est, vt solam ob *multitudinem* vocandorum, licet de singulis constet, aut constare facile queat, illud adhibeatur. Siue quia non est, quod quisquam existimationi suæ inde metuat; siue etiam, vt labori ac sumptibus parca- tur. Græu. n. 16. Carpz. Proc. d. l. num. 34.

Edictalis igitur citatio locum habet, si possessor rei incertus sit; si concursus creditorum oriatur; si heres deliberans de adeunda hereditate, & in conficiendo inuentario occupatus, nosse cupiat, quantum sit æris alieni, & quo iure quisque creditorum nitatur; si vendenda sint bona debitoris sub hasta, aut priuatim etiam emantur; si quis castrum emat vel prædia, securusque esse velit de euictione.

Vocandi tunc omnes quorum interest, quique ius aliquod in bona prætendunt; & quidem vniuersali edicto: partim quod incerti, partim etiam quod numero plures sunt. Idem dicendum, si
com-

complures administratores vnus rei ; quin si lis cum vniuersitate , nondumque constituti syndici fuerint.

Illud tamen istis casibus obseruandum: quoniam fieri potest, si in genere multitudo citetur, vt etiam pupilli ac minores intersint : nominatim horum faciendam esse mentionem; non singulorum quidem, sed vniuersæ. Alias non intelliguntur citatione & sequente sententia comprehensi. Consule Gail. 1 Obs. 57, 6 sequ. Græu. num. 17 Mynsing. Obs. 11, 47, Carpz. Proc. §. 3.

Ex hisce cognoscamus licet, vsum edictalis citationis esse in caussis tam ciuilibus quam criminalibus. Atque in his quidem ex eo capite, quod reus aut latitat, aut hinc inde vagatur, adeoque nescitur, cuiusnam magistratus auxilium sit requirendum.

Par ratio in malitiosa desertione. Carpz. Jurispr. conf. 111, 62, 11 & sequ. Quamquam citari etiam edicto potest, qui quæve sine malitia, sed ex honesta causa, aut forte vi raptus, raptave, aut ex mentis alienatione diu abest, dum interea, quo peruenerit ignoratur. Nam magis tunc consulendum conscientix alterius coniugis, nouum matrimonium quærentis, Decif. Lynck. MCXXI.

In ciuilibus plerumque vel incertum est, quisnam

nam citari debeat, vel numerus citandorum est paullo maior. In concursu creditorum interdum & debitor, si ubi locorum reperiatur, haud constet, per edictum citatur. Decis. Lynck. CCLIX.

Quod in caussis criminalibus ad delicta attinet, ob quæ decernenda edictalis citatio, sufficit ea relegationem, licet temporariam duntaxat, mereri. Quæ poena interdum aduersus stupratorem quoque locum inuenit: atque hinc & locus edictali citationi. Ordinarie alias contra stupratorem non decernitur, quamuis petente muliere: maxime, si ille pro fugituo haberi vere nequeat, & insuper stuprata destituatur probationibus, sola innitens iurisiurandi delatione. Decis. Lynck. CCCCXLIV & DCCCCLXXIII.

Siue in modum inquisitionis solum, siue per accusationem ad bannum agatur, vsum habet edictalis citatio; sed stilo diuerso. Illic comparere iubetur reus, vt respondeat iudici, articulos certos interrogaturo, tandemque, vt audiat se ob contumaciam, tanquam confessum & conuictum, condemnari: posteriore casu iubetur comparere, accusatori responsurus; postremoque, vt audiat se proscribi. Quæ proscriptio barbare quidem, sed significantius tamen, *bannum* appellatur. Ad quod procedi nequit, si delictum, cuius reus factus est

pro

profugus, ad poenam mortis contumaci dictandam non sufficiat; aut plurium delictorum suspectus, in eo iisve, quod quæve extremum supplicium merentur, non satis sit iudiciis grauat. De cetero iis etiam casibus, quibus haud dubie procedi ad bannum potest, consultius interdum est, crimen sola inquisitione persequi. Cui conformanda est edictalis citatio. Videatur Dominus baro de Lyncker Decis. CXL & CCCCLX.

Vt ad ipsam formam accedamus, omnia edictum continere debet, quæ priuata citatio litteris consignata. Carpz. Proc. d. l. num. 37. Iubetur in eo citatus comparere, & causam vel testimonium dicere, aut ius suum proponere ac probare, addita comminatione, pro diuersa ratione negotii, quod agitur. Gail. d. l. num. 7. Spatium temporis, intra quod compareat citatus, legitimum sit oportet, nec vel dies deficiat. Carpz. Jurispr. conf. III, 64, 8 & sequ. Praxi crim. CXL, 64. Olim in foro Saxónico per *tria* quatuordecim dierum interualla citatio repetebatur: hodie tempora illa in vnam coniunguntur, quæ *peremptoria* appellatur. Carpz. Jur. conf. d. l. def. 61. & 64, Praxi crimin. d. l. num. 62.

Ceterum, tametsi trina illa, quæ in peremptoriam commutata est, citatio, apud Saxones non amplius usurpatur: peremptoria tamen sex hebdo-

domadas continens cum tribus diebꝫ, si emanferit citatus, iterum iterumque solet repeti. Et in processu banni primum iubetur reus comparere, addita solum generali monitione. Vbi contumax fuerit, sequitur altera citatio, quæ comminatur reo, denuo emanfuro, poenam contumaciæ. Hac quoque citatione frustrata, publicatur tertia, monito reo, fore, vt pro confesso & conuicto habeatur, nisi comparuerit. Siue, quod grauius est, iubetur comparere, seque legitimis impedimentis districtum fuisse, probatum dare. Germanice appellamus *Ebehaften*. Vbi rursus emanferit reus, neque probauerit dicta impedimenta: pro confesso tandem & conuicto habetur, proscibiturque; damnatoria sententia itidem in tribus diuersorum dominorum territoriis publice affixa.

Hoc in prouinciis Saxonis hodie obtinet, olimque obtinuit in Electoratu. Aliud tamen postea Lipsiensibus Scabinis, referente Carpzouio placuit: vt reus, si ex actis constet de citatione prima rite facta, in altera statim iubeatur probare impedimenta legitima. Theod. Crimin. x1, 4, 50, Carpz. Praxi crim. CXL, 74, Dec. Lynck. MLXXVIII.

A citationibus istis diuersæ sunt ceteræ edictales citationes, pariter in tribus distinctis territoriis affigendæ: quibus toties vocatur reus, quoties publican-

blicanda sententia. Cautela tamen hac vtuntur aliqui, vt prioribus citationibus statim inferant terminum sententiæ publicandæ. Consultatur Praxis criminalis, siue *Anweisung zum Inquisition vnd Achts-Proceß*, quæ Altenburgi prodiit, p. m. 353, 354, 355, 358, 362 & sequ. Quin & interdum obserues, vbi ferunt circumstantiæ, non tantum omitti processum banni, licet locum habeat; & in crimen sine accusatore inquiri, sed ipsas edictales citationes ita constringi, vt singularum, quibus alias opus erat, termini in vnâ compingantur. Decis. Lynck. CCCCLX.

Illud peculiare est in genere hoc citationis, quod ea non traditur citato, aut vlli ex familia eius, sed proponenda siue *affigenda* est in loco publico: cuius generis sunt curiæ & templa, vnde conspici ac legi ab omnibus potest. Neque enim sufficit *recitatio*: sicut nec ea opus est, nisi aliud vsu obrineat. Græu. lib. 1. concl. 57. consid. 1. Vantius de nullit. sent. ex def. citat. n. 135, Carpz. Proc. d. l. n. 37 & sequ. Sic recitatio e suggestu sacro frequens admodum, quamquam non simpliciter necessaria est, quando coniux desertor citatur; & alibi in concursu creditorum.

Tanta vero est affigendi edicti necessitas, vt in citanda *vniversitate*, ad constituendum iudicium,

C non

non sufficiat, nec audiatur senatus vel syndicus, si nomine illius edictum accipiant, aut pro publicato habitum iri promittant, Græu. concl. 57. num. 12. Affigendum etiam est edictum non apographum, sed *authenticum*: quod illud fidem parem non meretur. Vant. d. l. num. 136.

Licet exemplo citationis, quæ fit per præconem, recte negetur, simpliciter necessarium esse, ut edictum pluribus in locis affigatur: & quotus quisque morem in academiis receptum ignorat? consensu tamen statuunt interpretes, longe id tutius fore, quo minus de ignorantia sua excipere citatus queat. Græu. d. l. consid. 1. Certe non in Germania modo, sed passim alibi receptum est, ut in causis magni momenti, in tribus diuersorum dominorum territoriis citatio affigatur. Carpz. Proc. d. l. & ad Const. elect. 1, 2, 29, Iurispr. cons. 111, 62, Prax. crim. CXL1, 66. Etiam hoc obtinet in debitore, cuius bona obærata sunt, citando, si concursus creditorum fiat. Quod iam supra allegata Lynck. Decis. CCLIX.

De usu Curia Romanæ videatur Vantius d. l. num. 130 & 133. Constat ex Gailio quoque & aliis, in Camera Imperiali tria minimum loca nominatim ab eo designari debere, qui citationem petit: siue id faciat in libello supplici, siue postea in ipso iudi-

iudicio: vt hoc pacto statim appareat iudicibus, vbinam publicandum sit edictum. Iure Electorali Saxonico, si controuersia de feudo sit, constitutum est, vt publicatio fiat in tribus ciuitatibus *des engern vnd vveitern Ausschusses*. Tunc enim tria diuersarum iurisdictionum loca requiruntur. Videatur *Erörterung der Landes Gebrechen, tit. von Iustitien-Sachen, §. 10.*

Loca hæc a domicilio citandi, aut si vagabundus est, a loco vbi frequentius versatur, proxime abesse debent: vnde scilicet verissimile est, facilius citationem innotescere citato posse. Alias pro contumace neuiquam habetur. Vantius d. l. num. 140. Carpz. Proc. d. l. §. 2.

Publicatione hunc in modum facta, quia inde præsumitur, facile totum negotium cognosci posse a citato, non requiritur, vt ipsum edictum eidem a magistratu loci, vbi forte reperitur, exhibeatur: satis est, hunc scriptura, fide digna, testari de publicatione, idque testimonium actis iudicii adiungi. Requisita eius tradit Carpz. Iurispr. conf. III, 63, 9. De cetero necessarium est, vt in singulis locis affixum hæreat edictum per integrum spatium legitimum, ne tota citatio vitietur. Quod obseruandum tam aduocatis filci, quam iudici: ne quod subinde fieri videmus, reus contumaciæ frustra accusetur.

Vt vero dictum in modum citare quis alium possit, necessarium est, iurisdictionem habeat in eundem, siue personæ siue bonorum ratione: alias potius adeundus est iudex competens. Fundata in extraneum censetur iurisdictione variis casibus. Primum si iam inchoatum iudicium, & incidentibus nouis causis noua opus citatione fuerit. Deinde si plures consortes fuerint, & causa connexa. Item si quis non modo contraxerit in certo loco, sed ibidem bona immobilia possideat. Argumento legis XIX, §. I *De iudic.* Alias enim tum demum locus contractus iurisdictionem tribuit, si reus in eo deprehendatur: secus ac in delicto perpetrato. Tandem si ratione rei sitæ aliquis actione in rem conueniatur. Lege extrema Cod. *Vbi in rem act.* Aut si actor arrestum in rebus debitoris impetrauerit: hoc enim imitatur actionis in rem naturam.

Præter iurisdictionem aliqui interpretum requirunt, vt iudex etiam sit summus, non ab alio dependeat. Verum nulla reddi potest ratio sufficiens, & vsu fori tum in Germania, tum alibi contrarium receptum est. Carpz. Proc. d. l. num. 9, Vantius d. l. num. 29.

Quod porro de summo principe dicunt aliqui, absolute, ac sine citandorum & causarum respectu, eum posse edictis vti; videatur Menoch. Conf.

Conf. C, 95; itidem idonea nulla iuris ratione firmatur. Nam licet legislatori minus constrictæ sint manus, quam quibus leges præscribuntur: non conuenit tamen, ordinem processus bene constitutum transgredi; cum primis si in contumeliam & iniuriam aliorum fiat. Quam princeps æque vt inferior priuatis hominibus inferre potest. Quare suadendum est potius, ne temere quidquam in hoc negotio agat; quin dubia re prudentes prius consulat.

Quod ad *delegatum* iudicem attinet, non sane creditur delegans, aliam ei potestatem dedisse, quam qua ipse ordinarie vtitur, & vti debet. Constat etiam, non licere delegato ferire quemquam banno aut excommunicare: quod poenæ hæ grauioris momenti sunt. Edictalis igitur citatio quoque, vtpote exorbitans remedium, non intelligitur permessa; sed specialis concessio requiritur, nisi consuetudine aliud introductum Gail. Obs. 1, 57, 14.

Atque hoc certum est de iudice, cui inferior magistratus causam delegauit. Delegatum seu commissarium principis posse edicto citare, argumento est authentica *Qui semel*. C. Quomodo & quando iudex. Interpretes tamen & heic requirunt expressam concessionem. Et vsu Romanæ curiæ id obseruari testatur Vantius d. l. num. 126.

Pariter Rulandus De commiss. parte 1, lib. v, cap. 3, commissarium Casareum negat inconsulta Camera quemquam edicto citare posse. Vnde restringenda sunt, quæ idem habet sequente cap. 4, 19. Addatur Hilligerus ad Donell. lib. xxiii, cap. 2, lit. H.

Vbi iam omnia recte se habent, qua causam, qua formam, qua citandos & qua citantem ipsum: idem inde effectus tam in criminalibus quam civilibus causis sequitur, qui ex citatione ordinaria: vt nisi comparuerit vocatus, pro contumace, & ex contumacia pro confesso conuictoque habeatur. Clementina I De iudic. Carpz. Proc. d. l. §. 5, & Iurispr. conf. 111, 63, 6. Dominus baro de Lyncker Decis. CC & DCCCLV.

Restringunt hoc aliqui ad causas minoris præiudicii: quia edictalis citatio non certam notitiam inducat. Vbi autem maius præiudicium vertatur, haud sufficere coniecturas, sed constare debere de notitia citationis. Vnde nec citatum, si non compareat, excommunicari aut beneficio priuari posse. Vide Vantium d. l. num. 141. Quæ sententia æquitatem habet. Sed spectandus tamen vbique fori vsus. Sane in banni processu, in quo agitur de rebus maximi momenti, nullum attenditur discrimen.

Ne.

Nemini interim, qui proscriptus est, ius aufer-
tur innocentiae suae probandae. Nam ut vita quis
priuetur, nondum vere conuictus aut confessus;
sed ex sola praesumptione, quam contumacia parit;
aut ex fictione iuris, quae alias par veritati: iusta
ratione vlla nequit defendi. Vide Constit. cri-
min. art. xxii, Gail. De pace publ. lib. II, cap. 8.
Coler. Decis. I, 108. Carpz. Prax. crim. CXL, num.
99 & sequentibus. Interim, vtrum ad probatio-
nem innocentiae, post lapsum praefiniti temporis,
admittendus sit reus, & vtrum contumaciam alle-
gatis legitimis absentiae causis purgare queat, con-
trouersi iuris, & alibi contrarium consuetudine re-
ceptum esse, testatur Gailius in De arrestis Imperii,
cap. x, 23.

Citatio extra territorium citantis, nulla est, ni-
si requiratur magistratus loci, vbi agit citandus.
Quod ordinarie fit litteris. Colerus III De proc.
execut. 7, 37.

Iure communi sola domus, quam quis alicubi
possidet, licet super ea litigerur, & hactenus fun-
datum sit forum rei sitae, non sufficit, ut dominus
aedium sine subsidio citetur. Neque enim ipse sub-
iectus est citanti; & citatio stringere citati perso-
nam debet. Carpz. Proc. vii, 5, 15, Decis. Lynck.
MXXIII.

Ta-

Tametsi ius est domino directo feudi, emphyteuseos aut census, vasallum, emphyteutam, aut qui censum debet, si non petierint tempore iusto renouationem; si rem alienauerint sine consensu domini; si non soluerint canonem, aut alias dignum quid animaduersione commiserint; citare, & aduersus contumaces ferre sententiam: vbi tamen alium habuerint ordinarium iudicem, nec reperiuntur in finibus domini, in subsidium citandi sunt. Decis. Lynck. DCCCLXXXVI.

Si iurisdictio superiori atque inferiori iudici communis sit, quam *concurrentem* vocant, quæque *cumulatiue* concessa dicitur: dubium non est, quin subiectus inferiori a superiore citari possit sine subsidiariis litteris. Talis intelligitur iurisdictio, quæ simpliciter, aut iure priuilegii impertita: talis etiam in dubio præsumitur, quamuis per contractum aut titulo oneroso quæsitæ sit. Franzkius I Resol. 18, 2 & sequ.

Contra ea, vbi iurisdictio inferiori *priuatiue* data est: ius dicturus superior in causa, quam sibi, & quatenus non reseruauit, omnino litteris illis opus habet. Neque enim licet superiori, per quodcumque inferioris iura turbantur. Turbantur vero, quando id sibi arrogat, quod in alium per abdicationem transulit. Atque hæc in nostro Imperio

perio est ratio iurisdictionis, tum quæ ab Imperatore Ordinibus, tum quæ ab his iterum vallis, aut aliis inferioribus magistratibus, concessa est, ac solet concedi. Colerus II De proc. excur. 1, 162 sequ. Carpz. Decis. CCVIII, 2 sequ. Proc. II, 2, 31, & VII, 3, 53 sequ. Franzk. d. l. num. 6 & sequ.

Si negotium ipsum, quod coram superiore iudice geritur, ita comparatum sit, vt nulla in eo iuris dicendi potestas inferiori competat: superior, non adito prius inferiore magistratu, id omne potest, sine quocunque rite expediri negotium nequit. Nec enim hoc casu vlla turbatur, quippe quæ nulla adest, inferioris iurisdictionis. Franzk. c. l. num. 16. Atque hic omnino effectus est reseruatæ *superioritatis*, vt perinde haberi debeat, ac si nullus plane alius esset iudex. Nec opus, vt ad vulgatam, ex lege v C. *De offic. rect. prou.* regulam confugiamus: superueniente maiore magistratu, cessare inferioris iurisdictionem. Hæc etenim in iis causis duntaxat locum inuenit, in quibus maior pariter ac minor magistratus *subordinatam*, vt vocant, vni superiori potestatem habent.

Tali casu igitur interdicens subiectis, ne superioris citationi, citra subsidium factæ, pareant, nihil

D

omni-

omnino agit: neque potest, si stiterint sese citanti, quam iisdem dixit multam, exigere. Schilterus ad Pand. v 11, 10.

Attamen, inquis, citatio vim obligandi habet, facitque, ut contumax poenam incurrat: unde non potest non sequi alienæ jurisdictionis turbatio. Respondemus: Citatio sua natura nullam continet violentam coactionem; nec requirit præcepta & mandata poenalia: sufficit enim, contumacem causâ & expensis multari. Quarum exactio tum demum vim, atque hinc subsidium inferioris magistratus requirit, si condemnatus eas non sponte soluat.

Quid autem, si addita multa certa; ut fieri interdum solet; a superiore iussus quis fuerit comparere? Repugnat hæc citandi ratio, in Saxonia certe, manifesto iuri, quod contumaciam ad summum ipsius causæ amissione vult coerceri. Cavere hinc sibi iudicem, ab ista multæ comminatione, vult Carpzovius, Decisione CCIX, 14 sequi. Sed tamen, si contingat, superiorem sibi indulgere plusculum: idem statuendum fuerit, quod de litteris, quibus ad edenda documenta possessor compelli solet. Hæc etenim ex eo ipso, quod multam comminantur, & quoddam imperii exercitium arguunt; quo sane non potest non inferioris

ris magistratus iurisdictio turbari: nequeunt possessori documentorum, nisi per subsidium, mitti. Carpz. Dec. CCVIII, 16 sequ.

Ad causas reservatas pertinent, quæ consisto-
riis, & quatenus sunt propriæ. Franzk. d. n. 16.
In Electoratu tamen Saxonico fit citatio subsidia-
rie, aut per antistitem ecclesiæ: deuitandis nempe
ambagibus, ne obtentu citationis illegitimæ, con-
tumaces occasionem & spatium habeant fugiendi
iudicii. De cetero in citationibus istis nulla fit ex-
pressa *subsidii* mentio. Io. Schilterus ad Pand.
c. n. 10.

Causa per appellationem deuoluta ad supe-
riorem, quiescere incipit inferioris iurisdictio: vt
is hætenus ea priuatus censeatur. Haud itaque
opus subsidiariis litteris: quum nequeat causa
recte cognosci & componi, nisi vocatis partibus.
Quare vt huic ipsi miscere se non debet inferior:
ita nec debet morari eandem, litem de citatione
mouendo. Zang. De except. parte II, cap. 1, 116,
Berlich. 1 Concluf. 11, 14, Carpz. Proc. VII, 3, 38,
Franzk. d. l. num. 18 sequ. Alicubi aliud pacto
aut consuetudine introductum. Scultetus ad Mo-
dest. Pist. 11 Quæst. 53, 4, Carpz. III Resp. 23, 5
sequ. Proc. d. l. num. 39, 44 sequ.

Testimonii dicendi causa, siue in negotio ec-

clesiastico; siue in ciuili quidem, sed postquam appellatum fuit; euocatio recte fit a superiore, sine inferioris subsidio. Facit enim nexus causarum, vt quod in principali fas est superiori iudici, idem liceat in caussa minus principali. Rauchb. Quæst. 1, 13, Franzk. dicta Resol. XVIII, 24 sequ. Quod si prior illa nec ecclesiastica, nec per apellationem ad superius iudicium delata sit, neque alias reseruatæ accensenda: par est, præcitu & consensu inferioris iudicis citationem fieri.

Quod ius Imperatori in terris Ordinum Imperii; quod his in ciuitate ac locis, in quæ aliis iurisdictionem concesserunt, competit, vi reseruatæ sibi eminentioris potestatis: eodem gaudent commissarii vtrorumque. Gailius 1 Obseru. 98. Nec minus regimen & curia, aut aliud supremum collegium principis; quin & quibus hi ipsi causam delegarunt. Franzk. d.l. num. 41 & 42.

Camera quoque Imperialis & sibi, & quibus committit negotium, potestatem hanc vindicat, subiectos Ordinibus Imperii testes, in caussis, quarum cognitionem habet, sine subsidio euocandi. Nec rara huiusmodi citationis exempla; Ordinibus, qui reniti sustinuerunt, per mandata sine clausula tandem compulsis acquiescere. Saxoniz tamen Principes negant, se lege hac aut consuetudine

dine teneri; sed factam testamque haecenus suam se conseruasse libertatem. Quo de Rulandus lib. v. De commissariis, cap. 3, 25, Gailius dicta Obseru. XCVIII, Franzkius c. l. num. 42, Carpzonius dissertatione De non appellandi priuilegio, quod Saxoniae Principibus competit, thesi 29.

Si cui negotium certum vniuersè mandatum sit, vt quæ mandantis partes ac iura sunt, exequatur: præsumitur quidem tacite potestas impertita, testes vel citra subsidium, vel per subsidiarias litteras citandi, pro iure mandantis. Sed tutius tamen est, quia commissiones strictè accipiendæ sunt, ne temere mota dubitatione, causa protrahatur, mandato id diserte inferi. Quæ occasio cautelæ est, vt petatur statim, commissario hanc potestatem concedi. Rulandus indicato lib. v, cap. 4, 21.

Qui criminali iurisdictione gaudet, quamuis sine potestatis prærogatiua, siue *superioritate* in minorem iudicem; idem, quod alias superior ex reseruatione, si citari criminis reus debeat, sibi arrogare potest. Nam habenti inferiorem iurisdictionem, nullum in his causis cognoscendi ius competit: & permissum maiori magistratui intelligitur, sine subsidio alieno, quodcunque iurisdictionis suæ vsus postulat. Quod & supra monuimus. Hinc pariter ad capiendos, & in custodiam du-

zēdos reos, nil opus inferiorem compellari.
Carpz. i Resp. 50, & Praxi crim. CIX, 80 & 84.

Alia fuerit ratio, si minor iudex reos delictorum, quamdiu in finibus suis egerint, & ipse apprehendere per suos potest. Germani vocamus, *den Angriff haben*. Eodem casu testes etiam, secus quam alias fieri solet, subsidiarie citari æquum est. Decis. Lynck. CCXLI.

Sic quoque reorum custodes, qui minori iudici subiecti sunt, sine litteris subsidiariis citari haud debent. Sane pertinet hæc citatio ad peragendam securius inquisitionem: est tamen actus ciuilibus iurisdictionis, & quidem alii iudici competens, vt a maiore exerceri nequeat sine turbatione finium. Capzouius i Respons. 50. Haud minus requirendus inferior iudex, vbi aufugerit reus, & eius bona annotanda, aut parentibus & cognatis, ne quidquam subsidii mittant fugitiuo, inhibendum fuerit. Seruius Exerc. XLIX, 97.

Iudex domicilii, quam habet iurisdictionem in sibi subiectum, eandem, donec mutetur illud, retinet, quocumque aliquis locorum abeat. Quamdiu enim hic abest, peregrinari videtur. Lege VII C. *De incolis*. Neque a nexu isto liberat, nuda contestatio de proposito mutandæ sedis, aut si quis hoc agat, vt alio commigret. Requiritur, vt domici-

micilio relicto iam nauiget, aut iter faciat, alio se collaturus. Lege XX & XXVII, §. 2 *Ad municipalem*. Hinc & iurisdictio competit iudici prioris domicilii, si quis ibidem contraxerit, antequam alio cum familia abiret; licet facta mutatione, nunquam illuc reuertatur. Lege 11 Cod. *De iurisdictioe*.

Idem dicendum, si quis in loco domicilii delinquat: sortiri hunc ibidem forum, quocunque postea sedem transferat. Contrahi enim videtur, vbicunque aliquis, licet non ex crediti causa, obligatur. Lege XX *De iudiciis*, principio legis III *De re militari*, & lege 1 Codicis *Vbi de criminibus agi oporteat*.

Ergo citari potest reus, his casibus, a prioris domicilii iudice: maxime, vbi iam acceptum fuerit iudicium ante illius mutationem. Lege VII & XXX *De iudiciis*, lege XIX *De iurisdictioe*. Neque enim ad hoc vlli prodesse fraus sua debet, vt alio transferendo litem, oneroso prioris domicilii effectu liberetur.

Interim legitima requiritur citatio, cap. XIX *De foro competente*. Qualis quin subsidiaria sit, non dubitatur. Verum & citari potest reus, more aduersus absentes alias recepto, in loco prioris domicilii, si aedes ibi habeat. Gailius 1 *Obseru.* 56, Zieg.

Ziegler. ad Lancel. lib. 111, tit. 5, §. 6. Aut & in noui domicilii loco, citra subsidiarias litteras. Hoc certe effectu, vt obligetur citatus, & contra emanentem, tanquam contra contumacem, procedi queat. Io. Bapt. Costa De remed. subsidiar. cap. xvi, §.

Neque enim negare ille poterit, ius in se esse citanti; & excipiens de iure noui iudicis, tanquam tertii, merito non auditur. Neque par in iudice prioris domicilii, quæ in iudice rei sitæ, est ratio; quamquam Gailius & huius citationem, sine subsidio factam, eatenus vult efficacem esse, vt reo contumace actor in possessionem rei petitiæ mittatur. Vide Obseru. 1, §6.

Ceterum, quidquid pro hac sententia dici potest; quam æquum etiam videatur Mevio, VII Decis. 390, iudicem territorii, e quo quis citatur, hac in re conuincere: quoniam tamen non defunt negantis sententiæ defensores, & nuntiis, quibus mandata, siue per litteras, siue verbis tantum fiat, citatio, periculum inde non raro procreatur: præstat negotium hoc subsidiarie expediri.

Qui alibi domicilii effectus est, ratione citationis; hunc obseruare licet in Saxonia, citra respectum domicilii, tantum ex landsassiacus iure. Est enim in his terris, sicut in Bauaria quoque &
Has

Hassia, atque alibi id singulare, vt nemini liceat quid possidere sine onere subiectionis: cuius caussa etiam iusiurandum, quod barbare *homagium* vocatur, iurandum est. Quandoquidem igitur ex sola possessione obstringitur quis ad subiectionem, huiusque firmamentum ac notam, homagium; licet extra territorium eius, cui iurauit, habitet: nata inde sunt Germanica illa *Landsasserey* & *Landsaß*. Et *Landsassius* est, qui ratione sui pariter ac rei, quam possidet, alienæ iurisdictioni subiectus. Wehnerus in Observationibus, voce *Landsasserey*: quem Mundius notat, capite 11 De muneribus, n. 200, plurima ibidem ex Io. Bidenbachio, quamuis nulla eius facta mentione, ad verbum transcripsisse.

Hinc quicumque in Saxonia feudum habet, landsassiatas iure censetur. Ac licet extra illam cum familia agat; dominus feudi tamen, non secus atque alium sibi subiectum citare potest; sine discrimine actionum & causarum, siue spectent bona citati, siue non spectent. Wehnerus d. l. Ziegl. ad Praxin Nic. Caluoli, §. *Landsassii*. concl. 1, num. 22 & 145.

Neque discrimen iudiciorum habetur, quoque alterum alteri præstat, dignitatis: vt haud minus sistere se præfecturæ debeat, qui intra huius fines bona possidet, quam regimini aut curiæ provinciali,

E

ciali,

ciali, qui ex prerogatiua quadam iis duntaxat sub-
est. Sola quippe, quæ ex iurata subiectionis pro-
missione nascitur, *ut rego* spectatur. Mundius
d. l. num. 201, Ziegler. c. n. 145, L. B. de Lyncker
Decif. xc.

Quod ad nostrum institutum maxime perti-
net, nihil etiam opus est, contra absentem, tam
subsidiaria quam edictali citatione; sed fit citatio
aut traditur in prædio vasalli. Qui si contumax
fuerit, adiici solet, qualis & communi iure non in-
solens est, comminatio: fore ut feudo priuaretur, ni-
si compareat. Berlich. 1 Concl. 3, 13, Decif. Lynck.
CLXXXV & MXXXIII.

Quod si quis nec domicilium nec feudum in
territorio, ubi landsassiatu obtinet, sed alibi ha-
beat; neque præsens sit: omnino subsidiarie cita-
ri debet. Præsens *in faciem*, ut loquimur, citatur;
seu scripto id fiat, seu pro re nata verbis. Quod
in *simultanea* quoque inuestito, ubi præsens fuerit,
locum inuenit. Absentem subsidiarie citari ne-
cesse est, utcumque feudum, in quo simul inuesti-
tus, in territorio fuerit citantis. Habet enim solam
spem successionis, & quoddam in feudo radicatum
ius, non ipsam possessionem. Carpz. II Resp. 78;
& Process. III, 4, 54 sequ. Quare frustra citatio
in feudo peragitur: nisi vasallo possessori simul in-
iunga-

·iungatur, vt suo eam sumtu reddi alteri curet.
Decif. Lynck. MXXIII. Hocque pacto restringi
debet Berlichii sententia, indicata Conclufione ter-
tia, num. 13.

Ex dictis apparet, ius citandi, quod ex iure
landsaffiarus fuit, longe differre ab altero, quod
ex foro rei fita. Illud enim fundamentum habet
in subiectione, quæ possessioni rerum perpetuo
coniuncta est: alterum nulla nititur potestate in
personam.

Vt necessaria sic subsidiaria citatio, respectu
iudicis, in cuius finibus citandus agit, opus illi est
iubendi & cogendi in hunc potestate. Fac igitur
filium eius, cui perpetua & in heredes transiens iu-
risdictio data est, a iudice domicilii, aut vbi ipse
contraxit, e finibus paternæ iurisdictionis euocan-
dum esse. Sane Romano iure, qui magistratu fun-
gitur, in liberos quoque, masculos pariter ac femi-
nas, quia munus illud non perpetuum est, gaudet
iurisdictione. Lege LXXVII *De iudiciis*. Atque id
in magistratibus ciuitatum, qui præterea non soli,
sed cum collegis iurisdictione vtuntur, hodie quo-
que locum reperit. At vero, cui perpetua, & in
heredes, instar patrimonii, transitura iurisdictione
est, nequit hanc in filium, vtpote sibi parem hactenus,
exercere. Ex quo sequitur, nec requiri, vt
E 2 filium

filium citaturus, qui ius citandi habet, patrem in subsidium adeat. Modest. Pistor. I V. Quaest. 169, Berlich. I Concluf. x1, 18 sequ.

Quid autem, si delicti reus sit filius? Delicto amitti dignitatem, constat ex lege I Cod. *Vbi senat. vel clariff.* & lege XLVII *De ritu nuptiarum.* Senatoria intelligitur. Sed non eadem cuiusvis dignitatis, in primis nobilitatis, ratio est: tantumque abest, ut solo delicto, & citra sententiam, amittatur, ut ne torqueri quidem nobilis sine speciali principis permisso queat. Pariter nec alia iura pereunt. Retinet igitur & filius ius succedendi in paternam iurisdictionem; & quatenus par patri, eatenus huic non subiectus est. Eatenus pater nec exercere in eum potest iurisdictionem. Hinc cogniturus de ipso delicto, cui alias ius cognoscendi in ista causa competit, recte citat filium patre quamvis non compellato. Adde Berlich. d. l. num. 20 sequ. Carpz. Praxi crim. CXVIII, 93 sequ.

Haud sufficit, ut quæ postea in foro aguntur, ac decernuntur, rata sint, semel quem subsidiarie citari. Toties reperendum hoc est, quories alias citandus quis foret, si in finibus moraretur citantis. Itaque nec sufficit, semel quempiam contumacem pronuntiatum: quia post illam sententiam alia in eadem causa obuenire possunt negotia,

gotia, quæ nisi quis audiatur denuo, vel ex noua contumacia condemnatur, non recte expediuntur. Colerus III De proc. execut. 7, 46.

Iudice, cuius subsidio opus est, non requisito, prohibere licet citantis nuntium, ne peragat mandata; quin punire licet eundem, ubi hæc peregerit. Citato ipsi recte interdicitur, ne pareat citationi, neve posthac istos nuntios, istas citationes admittat aut accipiat. Potest tandem & cum iudice, qui nimium sibi permisit, agi per litteras: facta protestatione contra ea quæ gessit illegitime, postscendoque aut petendo, vt debito iuris ordine procedatur. Hæc omnia pro ratione circumstantiarum, & quatenus ordinarius citati iudex citanti reuerentiam aut magnam, aut mediocrem, aut nullam debet. Videatur Gail. I Obseru. 56, 7, Meuius VII Dec. 391.

Iudex in subsidium rogatus, suo arbitratu vel ipse exequitur citationem, pro more antehac inducto; vel permittit, nuntium rogantis citationem tradere citando. Interdum & iurati notarii opera adhibetur. Meuius IV Dec. 328.

Vtrum is, cuius subsidiaria opera expetitur, ius habeat cognoscendi in causa, disceptari solet. Nos de citatione loquimur, qua id agitur, vt sistat se citatus: ubi illæ omnino rogati iudicis partes

E 3

sunt,

sunt, vt videat, vtrum iure alter euocetur. Nam
occurrunt subinde variaz citatum non sistendi
causæ. Qua de re Martini ad Proc. E. S. IV, 55.

Fac enim plures, quorum aliqui alium agno-
scunt iudicem, vno libello conueniri: causa in-
terim non connexa est necessario, sed commode
aduersus extraneos separatim potest agi. Hoc casu
iure denegatur subsidium. Aliud dicendum, vbi
causa diuidi nequit. Decis. Lynck. CCLXXVII.
De reorum remissione notum est, quam plerum-
que difficulter impetretur.

Contingit vt & testes, ob itinerum difficulta-
tem, aut alia de causa, nequeant euocari, & iu-
ste sistendi se onus detrectent. Consultius igitur,
vt examen, facta articulorum copia, ordinario
testium magistratui committatur.

Callistratus, lege III, §. 6 *De testibus*, ex Ha-
driani rescripto, non temere euocari vult testes per
longum iter: & multo minus milites auocandos
esse a signis vel muneribus, perhibendi testimonii
caussa. Addit, ex Diuorum Fratrum rescripto:
iudicantis esse, diligenter explorare, quæ consue-
tudo in prouincia, in qua iudicat, fuerit. Si enim
probetur; siue, quod idem est, si constet; plerum-
que illam euocationem, in aliam ciuitatem, soli-
tam fieri: idem deinde sine dubitatione seruari
posse;

posse; modo deprehendat iudex, necessarios testes esse in ipsa cognitione.

Ergo ubi necessarii haud fuerint, aut mos provinciae aliud postulaverit: nec evocandi temere sunt, nec evocationi facile annuendum. Spectanda potius circumstantiae: utrum iter longius, an a functione quis auocetur, & quae huius sunt generis istam suggestura exceptionem. Schilterus ad Pand. VII, II. Quin & eodem in iudicio, si testis egregia persona, si matrona honesta sit, aut valetudine laboret, extra locum iudicii interrogatur.

Hæc in civilibus siue pecuniariis causis, quas Iustinianus imperator, Nouella XC, 5, vocat *ἱκίσεις χενματῶς*. In quibus eidem placuit, ut favore probationum, quia per evocationes testium, ex remotis locis ad locum iudicii, nimis angustentur, examen iudici, ubi degunt testes, potius committatur.

Aliud fieri iubet in causis *ἐγκληματικαῖς*, siue criminalibus. Quoniam enim in his, magnum aut rei aut veritatis, periculum vertitur, & potest interdum ad torturam perueniri: publice expedit, quod & auctor dialogi De oratoribus monet, testimonia coram atque a presentibus dici. Rittershusius ad Nouellas part. IX, cap. XXII, pag. 613.

Cete-

Ceterum veteri a statu longe abiit hodierna Imperii Romani facies: unde & illa testes, æque ut delictorum reos, remittendi necessitas haud obtinet. Quodsi magni momenti causa sit, nec erui satis queat veritas, nisi reus præsentem teste, quam *confrontationem* appellamus, interrogetur: publica utilitas omnino exigit remissionem. Quæ nec denegari iuste tunc potest; & alicubi lege publica iniungitur. Vide Richt. Decis. xv.

In civilibus negotiis, postquam & multiplices, & valde confusæ apud nos factæ sunt iurisdictiones, frequentari quidem coeperunt litteræ, ut nominantur, *mutui compassus*: quibus tamen, ad mittendum ipsum testem, Meuius IV Decis. CCLIX nullum vult locum relinqui. Adeoque ne tentari quidem hanc missionem debere. Satis fore si testes examinet iudex, cui subiecti sunt. Sed hoc in casu spectandum, quidnam moribus præualeat.

Citatus in subsidium reus licet coram suo iudice excipiat, citantis forum non esse competens; & huic forte exceptioni apud eundem iudicem respondeat pars aduersa: nequaquam tamen liberatur. Nam de fori iure, utrum illud competens sit, solus iudicat, qui suam esse iurisdictionem contendit. Lege II *Si quis in ius vocatus*, lege V & XXX *De iudiciis*, Meuius IV Decis. 327. Unde inter-

terpretationem recipiunt, quæ idem habet cap.
xvii De arellis, num. 7.

Denegante iniuste operam, qui in subsidium
fuit requisitus: ius nascitur læso, cuius interfuit al-
terum sisti; potestque restitutionem damni, inde
accepti, a iudice tam inofficioso petere. Meuius
d. n. 7. Quod remedium sicut euentu anceps;
ita tunc demum, vbi nullum vtilius adfuerit, ad-
hibendum est.

Quare ad eundem potius, si quem habet, supe-
rior, vt ab eo compellatur. Carpz. ad Elect. const.
1, 2, 28, & Proc. vii, 3, 16 sequ. Addi etiam so-
let litteris subsidiariis comminatio, fore, vt par
aliquando pari referatur. Qualem & diserte iu-
bent alicubi Ordinationes iudiciorum. Sed quam
iusta comminatio ea sit, & quam iuste hoc casu
exerceatur talio; multum quippe differens a *re-
pressaliis*, quas ordinarie veritas constat: actor ta-
men, vbi se moueri non patitur, qui requisitus est
iudex, nihil iuuatur. Quocirca tandem fortiore,
vt supra diximus, remedio vtendum est, edictali ci-
tatione; aut pergendum, qua licet. Vide Meuium
num. 13, Coler. De proc. exec. iii, 7, 43.

Si testes non sistantur, nec ab ipso iudice roga-
to, transmissa quamuis articulorum copia, exami-
nentur: videndum est, vtrum nihilominus proce-

F

di

di in causa possit, periculo eius eorumve, quorum culpa non impetrare licet examen. Argumento eorum, quæ habent Colerus & Meuius dictis locis.

Videndum etiam, si forte in finibus citantis deprehendatur testis. Sane qui nondum citatus fuit, habet ius prouocandi ad forum suum, utque legitime citetur, petendi: ac merito auditur, si paratum se dicat, facta subsidiaria citatione, vel sistere se citanti, vel interroganti suo magistratui respondere. Quamquam, si vltro sequatur producentem, sine vitio, nulla licet alia citatione præuia, interrogatur; docente hoc, & defendente Meuius, v Decis. CCCII. At vero citatus iam subsidiarie, sed frustra; idque sua pariter, vel saltem magistratus sui culpa & pertinacia: iure prouocandi ad forum ordinarium nequit gaudere.

Vt forsitan non comparente, qui subsidiarie citatus est, tanquam aduersus contumacem agi queat, opus est, de citatione ipsa, recte facta, ex actis constet. Certissimam fecerit fidem ipsius iudicis, qui rogatus fuerat, ratio: siue litteras hanc in rem miserit; siue testimonium apertum, consueto sigillo firmatum. Etiam nuntio rogantis iudicis iurato, si illi permessa fuit traditio citationis; aut notario publico, si sollempni instrumento de facta rite citatione testetur, fides habenda est. Nam
ib
hoc

hoc perinde videtur, ac si in territorio citantis citationem peregrissent. Gailius I Obs. 54.

Citatione facta a nuntio rogati iudicis, quamuis iurato; quia is iudici, qui rogavit, iureiurando isto haud obstrictus est: fidem quoque, nisi iuuetur sui iudicis testimonio, non meretur. Nuntii cuiusvis non iurati relationi haud creditur: neque sufficit, nisi ubi receptum est, coram notario, & quasi iurata fide, ipsum de re gesta testari. Meuius IV Dec. 328.

Hæc de citatione subsidiaria: a qua diuersum est alterum subsidii genus, quod in exsequenda re iudicata petitur ac præstat. Hoc casu, ubi exceptiones opposuerit, contra quem exsequutio petitur: nulla competit rogato iudici cognitio; nisi exceptiones illæ causam ipsam non spectent, nec impugnent sententiam. De quibus eatenus cognoscendi ius habet, ne temere per exsequutionem iniuria fiat condemnato. Si quid ergo oriatur dubii; ordinarium causæ iudicem certiozem faciat. Sicut etiam fas inferiori iudici, & nudo exsequutori sententiæ, ubi periculum est, ne iniuria quis lædatur, mandanti id referre. Ant. Faber Cod. Sabaud. v 11, 20, 1, Berlichius I Conclus. 79, 41 sequ. Meuius Dec. I, 143, & VI Dec. 4, Struuius Exerc. IV, 45.

Citationem *realem* nolunt aliqui agnoscere: quia aliud sit, iuberi quem adesse in iudicio; aliud, ipsum apprehendi ducique. Sed potest omnino tolerari, si intelligatur citatio, quæ fit verbo simul & facto, siue cum apprehensione; non sola apprehensio. Quemadmodum vocatio in ius ordinarie fiebat solis verbis: tunc demum vero iniecta manu, si sponte non iret vocatus. Neque hodie citatus citandusve comprehenditur, nisi aut fugiens aut de fuga suspectus.

Vulgo realis citatio etiam *arestum* appellatur. Significat hoc vocabulum, si pro mere Gallico accipiatur, impedimentum & quasi firmationem in aliquo loco: estque interdictum magistratus, ne res aut persona loco vel statu suo moueatur. Ut excedere loco, aut rem auferre non liceat ei, cui ipsi, cuiusque rebus est indictum. Fit autem hoc sine manus iniectio: quod etiam necessarium est in aresto, ut vocatur, *reali*. Interim vulgo in genere dicitur *manuum iniectio*, siue *apprehensio*; & pro ea ipsa quoque usurpari solet. Peckius De iure sistendi, cap. 1, num. 4.

Apparet hinc igitur, si per arestum intelligatur comprehensio & captura hominis, in quantum conueniat cum citatione reali: Quin licet nulla manus reo inferatur, sed tantum prohibea-
tur

tur certo loco excedere: id tamen pariter, vt arrestum reale, in Germania effectum habet realis citationis. Eum enim in finem reus ipse, aut res eius detinetur, vt tandem rædio remoræ in iudicio compareat, vel cautionem iudicio fisci & iudicatum solui caueat. Gailius De arrestis imperii, cap. I, 15.

Illud iam expediendum est, in quibus caussis, & contra quos citatio realis locum habeat. Enimvero quoniam species *exsequutionis* est, nequaquam ordinarie permittitur. Interim contingit sæpe, vt reus fugiat, aut de fuga sit suspectus, neque satis sit, eum forsitan per procuratorem comparere. Hoc igitur casu, ne iudicium eludatur, vtque sumtibus parcatur, in persequendo reo, & alibi contra eum agendo: potest comprehendi, inuitusque duci ad iudicem.

De ciuilibus caussis id testatur lex x, §. 16 *Que in fraud. cred.* Pariter iure Saxonico id obtinebit in caussis matrimonialibus: quod in his ex recepta consuetudine procurator non admittitur. Carpz. Jurispr. consist. III, 31. De criminibus, poenam corporis merentibus, non est dubium. Præterquam enim, quod bi etiam procuratori non nisi certo respectu locus datur: ordinarie reus aut fugit aut præsumitur fugiturus. Atque hinc

ordinarie in his delictis citatio realis dicitur concedi. In aliis locum non inuenit, nisi quando finis magistratus nequit obtineri: exempli gratia, si quis relegandus, & ad iusiurandum, quod vrphe-
dam appellamus, adigendus sit. Aut si quis non habeat, vnde soluat multa forsan irroganda: nam tunc in carcerem compingi debet. Vide Carpz. Praxi crim. CXI.

De cetero comprehendi potest quilibet reus, cuiuscunque sexus, & dignitatis: modo causa tan-
ti momenti sit; nec queat aliter ius suum cuique, seu priuato, seu ipsi reipublicæ, tribui. Atque in delictis obseruandum est, quod Petrus Theodo-
ricus in Criminalibus monet, cap. IV, 10, 4, & Carpz. d. l. num. 40 & sequ. Præterea nemo detineri debet aresto, nisi contra quem præsto sunt indicia legitima. Alias magistratus, licet de in-
demnitate caueat accusator, iniuriarum conueniri potest. Quænam vero indicia sufficiant, iudex arbitrabitur. Consulatur lex i *De custodia et exhibit. reor.* Ordin. Carol. crim. art. 6, 18 & 20, Theodor. d. l. num. 1, Carpz. num. 15 & sequen-
tibus.

Tandem ordinarie requiritur, vt auctoritas mandatumque iudicis, in cuius finibus siue terri-
torio reus deprehenditur, præcedat: partim ne
ale.

aliena turbetur iurisdictio; partim ne citando temere fiat iniuria. Lege III C. *De exhib. et transm. reis.* Accedit, quod hodie, in civilibus quoque causis, ius vocandi soli magistratui competit.

Contingit interdum tamen, ut periculum in mora sit: quo casu tum in criminalibus, tum in civilibus, nec iussus iudicis, nec apparitores expectari debent; sed reus priuata auctoritate potest apprehendi. In civilibus causis argumento est laudata lex X §. 16 *Quæ in fraud. cred.* Quod si reus in ipso crimine, dum id perpetrat, deprehendatur: ideo quoque permessa est priuata captura; quod in notoriis mandatum non requiritur. Denique & extra casum periculi, priuata apprehensio locum habet, ubi id consuetudine aut priuilegio est receptum. Zoësius ad Pand. De in ius voc.

Hæc qualicumque congesta studio, quamuis nihil contineant, quod nemini antehac vel dictum sit vel auditum: obuiò tamen sui usu non displicitura legentibus confido. Exercendi in academiis ingenii, non ostentandi semper, materia quaeritur. Habet quoque suam gratiam, collata in vnum conspicerè, quæ apud varios dispersa: & ipsa fortassis proponendi aut explicandi ratio, interpositumque subinde iudicium, ut non poeniteat lectionis, efficiet.

SVP-

S V P P L E M E N T V M.

EDICTALIS citatio declinari potest, si domestici aut cognati eius, qui citandus est, promittant, se curaturos, vt citatio reo ipsi tradatur. Sic Scabini Hallenses, mense Aprili anni M DC LXXIX, contra adulterum fugitium: Es wäre die citatio ad Domum, oder in loco iudicii nicht genug; es wolten denn die Angehörige verschaffen / daß die ergehende Citation dem Ausgetretenen gewiß zu Händen komme / so möchte die Edictal Citation wol unterlassen werden.

Nisi constet, poenam capitis locum habere: omisso banni processu, ex officio duntaxat inquiritur in crimen, & reus simpliciter per edictum citatur. Hinc formula pronuntiandi: Es hätte zwar der sonst gewöhnliche Achts-Proceß / nach Gelegenheit des Falls / nicht statt: es werde aber nichts desto weniger mit der Edictal-Citation wider den Ausgetretenen billig verfahren / und inmittelst die Anstalt gemacht / daß ihm von seinen zurückgelassenen Güthern nichts abgefolget werde. Et Scabini Lipsiensis mense Nouembri M DC XCVI: Daß mit dem gewöhnlichen Achts-Proceß wider N. S. zwar nicht zu verfahren / noch dessen Güther noch zur Zeit zu annotiren: Er werde aber nichts desto weniger / wegen des ihm beygemessenen Verbrechens / auf gewisse Inquisitional-Articul / so zu dem Ende abzufassen und zu denen Acten zu bringen / zu antworten / mittelst öffentlichen Anschlags in dreyer unterschiedener Herren Landen / sub poena confessi & conuicti gebührend vorgeladen. Worauf alsdann ferner ergehe / was recht sey. In rationibus decidendi addidere: Dieweil aber dennoch das ihm beygemessene Verbrechen / inmassen es angegeben wird / pro crimine Sodomitico nicht zu achten / und die Todes-Straffe nicht nach sich ziehet / diesem nach der Achts-Proceß / und noch zur Zeit die Annotation des Vermögens nicht statt hat; Im übrigen die Leichtfertigkeit und Unfläterey / so S. mit dem Knaben getrieben haben sol / höchststrafbar / er auch deshalb / obangeführter inmassen / durch der Knaben einstimmige inculpation zur Inquisition zur gnüge grauiret / also damit wider ihn billig zu verfahren / und er / weil man nicht weiß / wo er anzutreffen / edictaliter vorzuladen;

den; So ist von uns gesprochenen massen billig erkant worden.

Est etiam, vbi contra consortes vnus delicti diuerse pronuntiat, facto discrimine, vtrum bona habeant in territorio iudicis citantis, an nulla. Nostrates Scabini mense Septembri anni M DC CXIX: Daß zuvörderst denen Ausgetretenen fleißig nachzutrachten/ ob sie erlangt/ und zur gefänglichen Haft gebracht werden möchten. Woferne sie aber nicht zu bekommen/ ist wider dieselbe/ so viel deren unter denen Gräfl. Hohenloischen Gerichten seßhaft/ der Achts-Proceß anzustellen/ gegen die übrigen aber mit der Edictal-Citation zu verfahren.

Præterea pro ratione circumstantiarum arbitrio superioris relinquatur, banno an inquisitione, siue sola edictali citatione, velit aduersus absentem agi. Inde formula: Wieder gedachten flüchtigen N. aber ist mit dem Achts-Proceß gebührend zu verfahren/ es wolte denn die hohe Landes-Obrigkeit an dessen statt den Edictal-Proceß gelten lassen/ auf solchen Fall würde derselbe billig angestellt. V. R. W.

Requisita edictalis citationis probe obseruanda sunt: vt integrum habeat spatium citatus, & publice affixæ hæserint iusto tempore citationes. Vbi in alterutro peccatum, nequit reus haberi contumax. Scabini nostrates: Würde der dritten Edictal-citation halber/ also sie angeschlagen worden/ zu welcher Zeit es geschehen/ und daß selbige eine vollkommene Sächsl. Frist gestanden habe/ behörige Nachricht zu denen Acten gebracht werden/ inmassen vor allen Dingen von nöthen/ so ist peinlich Angeklagter/ nach anderweit vorgehender peremptorischer Ladung/ bey Strafe Ungehorsams zu erscheinen/ und voriger Citation Folge zu leisten schuldig/ worauf so dann ferner ergeheth/ was recht ist. V. R. W. Et mense Februario anni M DC XCVIII: Dieweil zur Zeit der Ungehorsams-Beschuldigung am 11 Ianuarii dieses Jahres die zu Quedlinburg angeschlagen gewesene Edictalcitation, wider des Fiscals Vorgeben fol. 153. keine vßllige Sächsl. Frist gestanden/ und demnach peinlich Angeklagter einigen Ungehorsams mit Fug nicht beschuldiget werden können/ auch der Mangel dadurch/ daß gedachte Citation annoch nachverlauffenem Termin/ biß auf den 27 Ianuarii angeschlagen gewesen

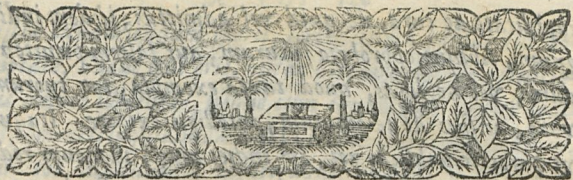
wesen/ nicht ersetzt wird/ sondern zu Vermeidung der Multitud die in denen Rechten diffalls verordnete Frist eigentlich beobachtet werden muß; So ist peinlich Angeklagter zuvörderst nochmals in unterschiedner dreyen Herren Landen Edictaliter, und dergestalt/ daß jede Citation nicht nur eine vollkommene Sächß. Frist in sich enthalte/ sondern auch so lange angeschlagen stehe/ bey Strafe Ungehorsames vorzuladen; Ergeheth sodann/ wenn peinlicher Ankläger seine Anklage in Termino geblibrender massen wiederholet/ und hiernächst auf Angeklagrens aussenbleiben/ dessen Ungehorsam beschuldiget/ in der Sache ferner was recht ist. W. R. W. Itidem anno M DC LXX XIIII, mense Junio: Und wenn von Zeit des Anschlags biß auf den Termin die Citaciones an allen dreyen Orten eine völlige Sächß. Frist/ darcin aber weder der Tag des Anschlags/ noch Termin zu rechnen/ affigirt gewesen/ gedachter Anwalt auch Angeklagren Ungehorsams anderweit beschuldiget/ so ergeheth darauf ferner was recht ist. W. R. W.

Qua cautione opus sit, aut uti liceat, in reali, quæ vocatur, citatione, sequens Scabinorum nostratium sententia declarat, dicta mense Ianuario M DCC. Im Fall auch H. S. G. welcher den Brief geschrieben/ und mit seinem Vater in der Freyherum gehet/ in der Stadt oder dem Weichbild wahrzunehmen/ und ihm sonst in der Stille nicht beyzukommen/ daß man ihn mit Mannschafft angreifen müste/ er aber deneniemigen/ so ihn auf der Obrigkeit Befehl in Arrest bringen sollen/ mit Geschoß oder Degen/ wie er auch in seinem Briefe vorgegeben/ sich widersetzen würde/ haben sich die Abgeschickte des Moderaminis inculpatæ tutela zu gebrauchen/ und so viel möglich dahin zu sehen/ daß weder ihm an seinem Leben einige Gefahr zugezogen/ noch auch ihnen den Abgeschickten etwas dergleichen begegnen möchte. Wiewol auch wenn er auf gewöhnliche Weise eingesperrt wird/ er von selbst sich wird ergeben/ und die Wiederseßlichkeit/ die sonst bey dem Angriff nicht unterbleiben dürfte/ einstellen müssen. W. R. W.

Ne quis miretur, pag. xxiv directum census dominum a nobis agnosci: consulat Ordin. iudic. E. S. tit. XLVI, §. würde sich. quæque ibi notavit Zieglerus, & in Synt. feud. Struu. II, 10, 3.

FRID.

FRID. HARTMANNO FISCHERO

Nobilissimæ iurispudentiæ cultori strenuo

Genere ac suismet laudibus insigni.

IO. PHILIPPVS SLEVOGTIVS

FELICITATEM!

MAGNA virtutis incitamenta habes, nobilissime FISCHERE, quæ te nequaquam patiuntur atatem per otium aut pravas corporis voluptates agere, & humili turba, vel ceteris, qui laudari salua fronte nequeunt, esse similem. Quoties aut nomen cogitas, quod cum multis profiteris; aut propria tibi domestica decora, ut merito crebro facis, circumspicis: illa sane academicis, id est, virtutis ac sapientiæ meditationis addicta fides; ille Paternæ dignitatis ac meritorum, post erepti etiam repentina nimis fata, duraturus splendor, tot fulgentes familia faces, ac pralucetia sidera, pectus tuum non possunt non incendere cupidi-

G 2

cupidi-

eupiditate ac cura, ne quid vel admittas, iisdem indignum, tibi que opprobrio futurum, aut saltem paenitendum; vel negligas, quod tanta exempla, tot tuorum vota, ac spes de te omnium, intelligis exigere. Itaque ut pares te publicae rei, & indices magis idoneum reddas, quem Principes magni ament, quem suo iungant lateri; omnem colendi ingenii animique occupas occasionem, & irreuocabili gradu elabenti incautis, provide manum iniicis, addens variae eruditioni, quidquid civilis elegantiae potest mores exornare. Huc usque in museo & umbra, vel in docentium auditoriis, operatus es optimis artibus scientiisque, cum primis diuini & humani iuris prudentiae, tam ardua quam speciosa. Nunc felicibus auspiciis in cathedram ac mediam veluti lucem progredieris, ad certamen pulcherrimum, non infestae quidquam hostilitatis, non cladem ullam, nec cruorem, sed oppugnatae a pacatis, & telis innoxii, nec minus fortiter defensione veritatis laudem habiturum. Conflaturus es cum deleta commilitonum manu, non contra leges, seuera sanctione munitas; sed instituto, plausibus ac premiis perdigno: neque armis, qualia Marti & Aeneae apud Maronem in Cyclopium antro, aut Achilli apud Homerum a Vulcano cuduntur; sed qualia in Mineruae officina Musis concinnantur. Perge, perge, quo caepisti cursu, tot argumentis, & tuae ipsius indolis praeclearo impetu stimulatus. Quidquid nunc laboris, quidquid molestiae

lestia exhauriendum fuerit, honestissima pensabitur voluptate. Suaue tibi erit, instar Sirenum fugisse perniciosas omnes illecebras, neque cum ignavis, & ventri deditis, commercii quidquam habuisse: suaue erit & pulchrum, per tot difficultates infatigabili, euasisse constantia, moxque meritis decorari honoribus: suaue erit & gloriosum, magis magisque efferre caput, ac viris olim, quos non sola plebs suspicit, accenseri. Sanctissimum numerum adfuturum credas deuotis sibi & publico egregio conatibus, ut quantum in rebus, honesta & salutaria generosus fertur animus, feliciter adsequaris. Vale.

Heroum soboles raro bona cernitur: at Tu
 Herois Patris es multo dignissimus haeres.
 Qui cathedram Themidos multis cum laudibus
 ornas,
 Mox patriæ decus & plura incrementa daturus.
 Adfistat studiis Deus & bene cœpta secundet!
 Georg Wilhelm Beyer / M. L.

Audit Sacrato Canoni venator Esauus,
 Per multa quoniam labe notatus erat:
 Ast piscatores pietatis laude feruntur,
 Quos modo Scriptura pagina sacra refert.
 Gloria Parnassi nostri, FISCHERE colende,
 Si Te conspicio, nomen & omen habes.

Edis

Edis enim clare virtutis pignora clara
Piscans in Themidis nocte dieque mari.
Hic quam des operam, prestans labor indicat ille,
Quem nunc euulgant ere loquace manus.
Gratulor ergo Tibi merito de nisibus istis,
Ac tanto studio premia digna precor.

Philippus Wilhelmus Erlbeck
de Sinningen.

Impulsu docto varias FISCHERE per artes
Fert te animus, gressus nec piger ille legit
Doctorum, Magni Genitoris, queisque beatam
Concessit sedem nomen ad astra poli.
Piscaris bene, docta probant conamina, perge:
Fert labor egregius premia digna sibi.
Felici optatam Themidis contingere metam
Continget cursu hoc. Auguror, idque precor!

Christianus Hartm. a Gülich,
OPPONENS.

Qui citus ingenuis vacat artibus, atque disertam
Aonii turbam nocte dieque citat:

Premia digna capit, pariterque citatur ab illa
Nominis ad famam perpetuumque decus.
En utrumque TV a hec, Cognate, citatio docta
Testatur! toto pectore plaudo TIBI.

Frid. Henr. a Gülich. Spir. LL. Stud.

Jena, Diss; 7704

f

56.

VD 18

EXTRA
CI
DI
RECTORE
VILHE
SEREN
AC
IO. PHILI
CONSIL. SA
DEC. EIV
CV
PVB
FRID. H
IE
TYPIS
HE

Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

inches
1 2 3 4 5 6 7 8

Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

Farbkarte #13

B.I.G.

5
ARIA
E 12
SIMO
RICO
CE
422
O, IC.
H. T.
RE,
HER

